

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 21/2002 vp

Hallituksen esitys hautaustoimilaiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä lokakuuta 2002 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen hautaus-toimilaiksi (HE 204/2002 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslaki-valiokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 71/2002 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallintojohtaja Håkan Mattlin ja vanhempi hallitussihteeri Tuula Lybeck, opetusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Tuula Majuri, oikeusministeriö
- kirkkoneuvos Matti Halttunen, Kirkkohallitus

- Metropoliitta Ambrosius, Suomen ortodoksinen kirkollishallitus
- hallituksen puheenjohtaja Timo Kuivanen, Krishna-liike ISKCON Suomessa
- ylijohtaja Pauli Karvinen, Maanmittauslaitos
- lääninlääkäri Helena Mussalo-Rauhamaa, Etelä-Suomen lääninhallitus
- hallituksen jäsen, seurakuntaneuvos Valtter Luoto, Suomen Vapaan Kristillisyyden Neuvosto SVKN ry
- puheenjohtaja, valtiotieteiden lisensiaatti Simo Lahtinen ja pääsihteeri Ahto Rintala, Suomen hautaus toiminnan keskusliitto ry
- puheenjohtaja Pirjo Aaltonen, Suomen hautaus toimistojen liitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- valtiovarainministeriö
- Suomen Kuntaliitto
- Vapaa-ajattelijain liitto ry
- toimitusjohtaja Martti Salovaara, Hautaus-toimisto Sederholm Oy.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi hautaus-toimilaki, jolla korvattaisiin nykyisessä uskon-nonvapauslaissa olevat hautaustointa koskevat säännökset ja täydennettäisiin nykyisin osin puutteellisia säännöksiä hautaus-toimesta. Lailla pyritäisiin erityisesti edistämään uskonnon ja omantunnon vapauden käytännön toteutumista hautaus-toimessa sekä turvaamaan vainajan muiston kunnioittamiseen liittyvien pieteet-

tinäkökohtien huomioon ottamista. Lain keskeisiä lähtökohtia olisivat arvokkuuden ja kunnioit-tavuuden vaatimukset ruumiin ja tuhkan käsitte-lyssä sekä hautausmaan hoidossa. Hautaamises-sa, tuhkaamisessa ja tuhkan käsittelyssä tulisi kunnioittaa vainajan katsomusta ja toivomuksia.

Ehdotuksen mukaan evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien hautausmaat toimisivat edelleen yleisinä hautausmaina, joilta myös

kirkkoon kuulumaton vainaja olisi oikeutettu saamaan hautasijan. Pyydettyäessä hautasijan voisi saada erityiseltä tunnustuksettomalta hauta-alueelta. Hautaustoimessa perittävien maksujen perusteiden tulisi yleisillä hautausmailla olla samat kaikille, joilla on oikeus tulla haudatuksi sinne, riippumatta seurakunnan jäsenyydestä. Lakiin sisältyisi viittaussäännös yleisten hautausmaiden ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin käytettävissä olevasta rahoituksesta, jonka nykyisellään katsotaan sisältyvän seurakuntien yhteisöveron tuotosta saamaan osuuteen.

Rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat ja niiden rekisteröidyt paikallisyhteisöt sekä muut rekisteröidyt yhteisöt ja säätiöt voisivat ylläpitää hautausmaata lääninhallituksen luvalla. Valtio, kunnat, kuntayhtymät, evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnat ja seurakuntayhtymät sekä ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnat ei-

vät tarvitsisi lupaa. Myös yksityisen haudan perustaminen olisi edelleen mahdollista lääninhallituksen luvalla. Laissa annettaisiin myös kaikkia hautausmaita koskevat perussäännökset hautausmaan hoidosta ja ylläpidosta sekä hautarekisteristä. Hautausmaan lakkauttaminen ja alueen käyttö muihin tarkoituksiin olisi pääsääntöisesti mahdollista aikaisintaan sadan vuoden kuluttua viimeisestä hautaamisesta.

Krematorion voisi perustaa lääninhallituksen luvalla. Vainajan tuhkan sijoittamisessa lähtökohtana olisi, että sijoitustavan tulisi olla pysyvä. Tuhkan sijoittamiseen olisi oltava alueen omistajan tai haltijan suostumus. Ennen tuhkan luovuttamista krematoriosta luovutuksensaajan tulisi rekisterinpitoa varten ilmoittaa kirjallisesti krematorion ylläpitäjälle, minne tuhka tullaan sijoittamaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleistä

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta toteaa, että hautaustoimilain säätämisen johdosta on tarpeen erillisen valmistelun pohjalta tehdä muutoksia kirkkolakiin (1054/1993) ja ortodoksisesta kirkkokunnasta annettuun lakiin (521/1969).

Uudistuksen tarve ja merkitys

Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistuksessa selkeytetään ja yhtenäistetään hautaustointa koskeva lainsäädäntö kokoamalla keskeisimmät säännökset uuteen hautaustoimilakiin. On kuitenkin huomattava, että muun muassa terveyden suojelua ja maankäyttöä koskevista kysymyksis-

tä säädetään myös hautaustoimen osalta näitä tehtäväalueita koskevassa omassa lainsäädännössä. Hautaustoimilaki sisältääkin lähinnä hautaustoimen yleistä järjestämistä koskevia säännöksiä.

Lain tavoitteena on erityisesti edistää uskonnon- ja omantunnonvapauden käytännön toteuttamismahdollisuuksia ja turvata vainajan muiston kunnioittamiseen liittyvien pieteettinäkökohtien huomioon ottaminen hautaustoimessa. Valiokunta korostaa keskeisinä periaatteina arvokkuuden ja kunnioittavuuden vaatimuksia ruumiin ja tuhkan käsittelyssä sekä hautausmaan hoidossa. Hautaamisessa, tuhkaamisessa ja tuhkan käsittelyssä tulee, mikäli se on mahdollista, kunnioittaa vainajan katsomusta ja toivomuksia voimassa olevien normien puitteissa.

Valiokunta toteaa, että hautaustoimeen liittyvä osaaminen on Suomessa keskittynyt seurakuntiin ja että seurakunnissa on kehittynyt korkeatasoinen hautausmaakulttuuri muun muassa pieteettinäkökohtien huomioon ottamisessa.

Oikeus hautasijaan

Perustuslakivaliokunnan lausunnostakin ilmenee, että periaatteellisesti ongelmatonta ei ilman muuta ole, että muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulunut vainaja haudataan evankelisluterilaisen seurakunnan hautausmaahan. Tältä osin hallintovaliokunta toteaa, että evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien ja seurakuntayhtymien sekä ortodoksisen kirkkokunnan seurakuntien lisäksi hautausmaita voivat ylläpitää säädettyjen hautaustoimilain nojalla myös kunnat, kuntayhtymät ja valtio sekä lääninhallituksen luvalla rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat ja muut rekisteröidyt yhteisöt ja säätiöt. Yksityisen haudan perustaminen olisi myös edelleen mahdollista erityisestä syystä lääninhallituksen luvalla.

Evankelisluterilaisen kirkon seurakunnan ja seurakuntayhtymien on lisäksi pyynnöstä osoitettava hautasija erityiseltä tunnustuksettomalta hauta-alueelta. Tällaiset hauta-alueet on tarkoitettu uskonnollisesti ja katsomuksellisesti neutraaliksi vaihtoehdoksi niille, jotka eivät halua tulla haudatuiksi evankelisluterilaiselle hauta-alueelle.

Hallintovaliokunta toteaa, että hautaustoimilain nojalla vain evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien ja seurakuntayhtymien velvollisuutena on tarjota hautasija kaikille. Muiden tahojen ylläpitämillä hautausmailla jää ylläpitäjän harkintaan se, kenellä on oikeus saada hautasija hautausmaalta.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että eri uskontokunnilla on erilaisia hautajaisiin liittyviä tapoja. Tällä seikalla saattaa olla merkitystä muun muassa hautajaistilaisuuksiin liittyvien tilojen suhteen. Ne voivat olla esimerkiksi kyseisen uskontokunnan omia tiloja tai yleisemmässä käytössä olevia kyseisen uskontokunnan tarpeisiin sopivia tiloja.

Maksut

Evankelisluterilaisen kirkon seurakunta ja seurakuntayhtymä voivat lakiehdotuksen 6 §:n nojalla periä maksuja hautasijan luovuttamisesta, hautaamiseen liittyvistä palveluista ja haudan hoidosta. Maksut saavat olla enintään palvelun

tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset. Lisäksi maksujen perusteiden tulee olla samat kaikille, joilla on oikeus tulla haudatuiksi seurakunnan tai seurakuntayhtymän hautausmaalle.

Säännös merkitsee perustelujenkin mukaan sitä, että maksuja ei voida määritellä erilaisiksi sillä perusteella, onko haudattava seurakunnan jäsen. Perustuslakivaliokunta pitää kuitenkin lausunnossaan hyväksyttävänä, että maksujen perusteena otetaan huomioon jäsenyyensaika kirkossa.

Hallintovaliokunnan käsityksen mukaan perustuslakivaliokunnan lausunto merkitsee sitä, että on mahdollista poiketa hautaustoimilain valmistelussa omaksutusta saman suuruisten maksujen lähtökohdasta. Säädosvalmistelussa ei saadun selvityksen mukaan ole pohdittu mahdollisuuksia erilaisille maksuporrastuksille esimerkiksi kirkon jäsenyyden ajallisen keston tai rintamaveteraanitunnuksen omaamisen perusteella.

Hallintovaliokunta katsoo, että perustuslakivaliokunnan lausunnossa ilmaistun kannan perusteella on pikaisesti syytä ryhtyä erilliseen valmisteluun niiden edellytysten tarkemmaksi määrittelemiseksi, joilla voidaan poiketa samamaksuisuuden periaatteesta. Valiokunta pitää tärkeänä, että vastaisuudessakin on mahdollista noudattaa useiden seurakuntien nykyistä tapaa luovuttaa ilmainen hautasija sotaveteraaneille.

Hautaoikeudesta

Hautaustoimilain nojalla evankelisluterilaisen kirkon seurakunnan tai seurakuntayhtymän ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnan hautausmaalla hautaoikeudesta on voimassa, mitä kirkkolaissa ja ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa säädetään ja niiden nojalla säädetään tai määrätään sekä hautausmaan ylläpitäjän ja hautaoikeuden haltijan kesken sovitaan.

Hautaoikeudesta muilla hautausmailla on voimassa, mitä hautausmaan ylläpitäjän ja hautaoikeuden haltijan kesken sovitaan.

Kirkkolain mukaan hautaoikeus luovutetaan nykyisin määräajaksi, joka on kirkkojärjestyksen mukaan enintään 50 vuotta. Hautaoikeuden voimassaoloaikaa voidaan oikeudenhaltijan ha-

kemuksesta jatkaa. Valiokunta pitää lähtökohtana muidenkin kuin evankelisluterilaisen kirkon hautausmaiden osalta, että noudatetaan sitä periaatetta, että hautaoikeutta jatketaan niin pitkäksi aikaa kuin vainajan omaiset jälkipolvet mukaan lukien sitä toivovat.

Yksityiskohtaiset perustelut

8 §. Rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta taikka muu rekisteröity yhteisö tai säätiö hautausmaan ylläpitäjänä. Lakiehdotuksen 8 §:n 3 momentissa säädetään lääninhallituksen mahdollisuudesta kieltää määräajaksi tai toistaiseksi hautaaminen pykälässä tarkoitettuun hautausmaahan muun muassa silloin, kun toiminnassa toistuvasti rikotaan hautausoimilain säännöksiä tai lupaehtoja.

Hautaamiskiellon asettaminen edellyttää siten toistuvia rikkomuksia, mutta säännöksessä ei rikkomusten laadulle ole asetettu mitään kriteerejä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 8 §:n 3 momentin täsmentämistä seuraavasti: "...tai jos toiminnassa rikotaan *olennaisella tavalla* tämän lain säännöksiä tai lupaehtoja."

10 §. Ilmoitukset lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin. Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 10 §:n 2—4 momentin tarkistamista siten, että ilmaisen "kirjaamisviranomaisen" sijasta käytetään sanamuotoa "maakaaren 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettu kirjaamisviranomaisen".

Lisäksi valiokunta ehdottaa 10 §:n 2 momentin toisen virkkeen täsmentämistä muotoon "...9 §:n 1 momentissa tarkoitettun vuokra- tai muun käyttöoikeuden nojalla hallitulle kiinteistölle."

14 §. Hautamuistomerkit. Lakiehdotuksen 14 §:n 1 momentin mukaan muistomerkin tulee olla hautausmaan ylläpitäjän hyväksymä. Momentissa ei aseteta kriteerejä muistomerkin luonteelle, mutta perustelujen mukaan tarkoituksena on varmistaa, että muistomerkki on ulkonäöltään ja kooltaan hautausmaan yleisilmeeseen

sopiva ja ettei muistomerkki loukkaa vainajan muistoa tai hautausmaan arvokkuutta.

Lain soveltamisen kannalta ja hautausmaan ylläpitäjän määräysvallan rajojen määrittelemiseksi valiokunta ehdottaa, että asiasta säädetään täsmällisemmin laissa. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 14 §:n 1 momentin hyväksymistä näin kuuluvana: "Hautaoikeuden haltija päättää haudalle sijoitettavista hautakivistä ja muista muistomerkeistä. *Muistomerkin tulee olla hautausmaan yleiskuvaan sopiva eikä se saa loukata vainajan muistoa tai hautausmaan arvokkuutta.* Muistomerkin hyväksyy hautausmaan ylläpitäjä."

Lisäksi valiokunta ehdottaa 14 §:n 3 momenttiin lisättäväksi säännöksen hautamuistomerkkien omistusoikeuden siirtymisestä hautausmaan ylläpitäjälle tilanteessa, jossa muistomerkkiä ei hautaoikeuden päättymisen jälkeen poisteta haudalta. Valiokunnan ehdottama pykälän 3 momenttiin lisättävä uusi virke kuuluu seuraavasti: "*Jos hautamuistomerkkiä ei ole poistettu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hautaoikeuden haltijalle on varattu tilaisuus sen poistamiseen, hautamuistomerkki siirtyy hautausmaan ylläpitäjälle vastikkeetta.*"

Hautausoimilakiin otettava säännös hautamuistomerkin poistamisen määräajasta koskisi kattavasti kaikkia hautausmaita ja kirkkolaissa nykyisin oleva sääntely voitaisiin eri yhteydessä kumota tarpeettomana.

15 §. Hautausmaan lakkauttaminen. Pykälän 1 momentin mukaan hautausmaa voidaan lakkauttaa ja hautausmaan alue ottaa muuhun käyttöön, kun viimeisestä hautaamisesta on kulunut vähintään 100 vuotta. Valiokunta pitää suomalaisen vakiintuneen hautausmaakulttuurinkin näkökulmasta hautausmaan rauhoittamista 100 vuodeksi perusteltuna. Todettakoon, että vielä hautausmaan lakkauttamisen jälkeen sen suojelu voi tapahtua maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) tai muinaismuistolain (295/1963) nojalla.

Erityisen painavasta syystä voidaan 15 §:n 3 momentin nojalla lääninhallituksen luvalla lakkauttaa hautausmaa ja ottaa hautausmaan alue

muuhun käyttöön 1 momentissa säädettyä aikaisemmin.

Hallituksen esityksessä ei ole kuvattu "erityisen painavia syitä". Valiokunta katsoo, että hautausmaan lakkauttamiseen liittyvässä kokonais-harkinnassa on painotettava vainajien muiston kunnioittamista ja hautausmaan arvokkuuteen liittyviä näkökohtia. Mahdollisuus hautausmaan lakkauttamiseen ennen 100 vuoden rauhoitusajan kulumista on tarkoitettu hyvin pidättyvästi yksittäisessä erityistilanteessa sovellettavaksi sääntelyksi. Pakottavassakin tilanteessa rauhoituksen lakkauttaminen on yleensä mahdollista rajata hautausmaan osaan.

16 §. Yksityisen haudan perustaminen. Lakiehdotuksen 16 §:n 1 momentin nojalla lääninhallituksen lupa yksityisen haudan perustamiseen nimetyn vainajan hautaamiseksi edellyttää "erityisen syyn" olemassaoloa.

Valiokunta ehdottaa sääntelyn täsmentämistä siten, että yksityiseltä haudalta on edellytettävä paikan sopivuutta hautaustarkoitukseen. Arvioitaessa paikan sopivuutta tulee lupaharkinnassa ottaa huomioon alueen sijaintiin liittyvien seikkojen lisäksi ainakin pieteettinäkökohdat sekä terveyden- ja ympäristönsuojeluun, maankäyttöön ja sen suunnitteluun liittyvät näkökohdat.

Erityisen syyn osalta valiokunta toteaa, että yksityisen haudan perustamista on pidettävä poikkeuksena siitä pääsäännöstä, että vainajat haudataan hautausmaille.

Lakiehdotuksen 16 §:n 3 momentin mukaan yksityisestä haudasta tehdään merkintä kiinteistötietojärjestelmään lääninhallituksen toimesta, jotta esimerkiksi kiinteistön vaihdantatilanteessa voidaan todeta kyseessä olevasta rekisteristä tällaisen haudan olemassaolo ja siitä johtuvat 16 §:n 2 momentissa säädetty käytön rajoitukset. Hallituksen esityksen 28 §:n 7 momentissa olevan siirtymäsäännöksen mukaan tällainen merkintä voidaan tehdä myös lain voimaantullessa käytössä olevista yksityisistä haudoista.

Tarkkaan ottaen yksityinen hauta voi sijaita paitsi kiinteistön alueella myös kiinteistöjen yhteisellä alueella, joka on kiinteistörekisterilain (392/1985) 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu muu

rekisteriyksikkö. Täsmällisyyden vuoksi hallintovaliokunta ehdottaa 16 §:n 3 momentissa korvattavaksi sanan "kiinteistö" ilmaisulla "kiinteistörekisteriyksikkö".

17 §. Krematorion perustaminen. Lääninhallitus voi pykälän nojalla myöntää luvan krematorion ylläpitämiseen. Perustuslakivaliokunta huomauttaa pykälän 1 momenttiin liittyen, että ehdotuksen 8 §:ään viittaava kohta on kirjoitettu tavalla, joka voi jättää epäselväksi uskonnollisten yhdyskuntien ja niiden rekisteröityjen paikallisyhtiesöjen aseman mahdollisina luvansantajina.

Hallintovaliokunta ehdottaa sääntelyn selkeyttämiseksi 17 §:n 1 momentin hyväksymistä seuraavan sisältöisenä: "Lääninhallitus voi myöntää 3 ja 7 §:ssä tarkoitettulle julkisyhteisölle ja 8 §:ssä tarkoitettulle (poist.) yhteisölle tai säätiölle luvan ylläpitää krematoriota."

18 §. Tuhkan luovuttaminen. Lakiehdotuksen 18 §:n 3 momentissa säädetään, että krematorion ylläpitäjän on tuhkan luovuttamiseen liittyvässä toiminnassa noudatettava hallintomenettelyä (598/1982), asiakirjain lähettämisestä annettua lakia (74/1954) ja kielilakia (148/1922) sekä mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetään. Tämä johtuu siitä, että perustuslain 124 §:ssä tarkoitetun julkisen hallintotehtävän hoitajana krematorion ylläpitäjän toiminnassa ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa ja muita hyvän hallinnon takeita. Uudistetun ja uudistettavana olevan lainsäädännön johdosta hallintovaliokunta ehdottaa 18 §:n 3 momentissa viitattavaksi säädettävään hallintolakiin (HE 72/2002 vp), säädettävään uuteen kielilakiin (HE 92/2002 vp) ja säädettyyn lakiin sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa (13/2003).

25 §. Katastrofeissa kuolleiden hautaaminen. Pykälä voi tulla sovellettavaksi vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa. Sääntelyn tarkoituksena on mahdollistaa pykälässä kuvatuissa tilanteissa hautaaminen hautaustoimilain muista säännöksistä poiketen. Tällöin muun muassa haudan sijainti ja hautaamistapa voivat poiketa vainajan tai lähimpien omaisten toivomuksista

eikä esimerkiksi lääninhallituksen lupa hautausmaan perustamiseksi olisi välttämätön.

Pykälän tarkoitus huomioon ottaen valiokunta ehdottaa sanamuodon tarkistamista seuraavasti: "...suuronnettomuuksissa, vakavissa epidemioidissa...".

Hautaustoimilain muista säännöksistä voidaan poiketa vain siltä osin kuin olosuhteet sitä välttämättömästi edellyttävät. Vainajien hautaaminen lain mukaisesti haudausmaihin ei olosuhteiden palauduttuaan ole aina mahdollista eikä myöskään tarkoituksenmukaista. Tätä on kuitenkin syytä pitää pyrkimyksenä.

28 §. Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Hallituksen esityksen mukaan laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2003. Saadun selvityksen perusteella on tarkoituksenmukaista saattaa laki voimaan vasta vuoden 2004 alusta lukien.

Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentissa säädetään siitä, että hautaustoimessa perittävien maksujen perusteiden tulee olla samat kaikille, joilla on oikeus tulla haudatuksi seurakunnan tai seurakuntayhtymän maalle. Lakiehdotuksen 28 §:n 4 momentti koskee tämän järjestelmän käyttöönottamista evankelisluterilaisen kirkon seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä. Esityksessä on lähdetty siitä, että kaikkia koskeva yhtäläinen järjestelmä tulee voimaan vuoden 2004 alusta. Edellisessä kappaleessa lausuttuun viitaten valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 28 §:n 4 momentin poistamista.

Koska valiokunta on ehdottanut 28 §:n 4 momentin poistamista, pykälän 5—8 momentti siirtyvät 4—7 momentiksi.

Hallituksen esityksen 28 §:n 7 momentin mukaan hautaustoimilain voimaantullessa käytössä

olevasta yksityisestä haudasta voi lääninhallitus tehdä 16 §:n 3 momentissa tarkoitettua merkinnän kiinteistötietojärjestelmään.

Laki kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta (453/2002) on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003. Kiinteistötietojärjestelmä on kuitenkin teknisesti niin laaja järjestelmä, että se otetaan käyttöön vasta 1 päivänä kesäkuuta 2005, jolloin kiinteistörekisteri lakkaa itsenäisenä rekisterinä ja sen korvaa kiinteistötietojärjestelmä. Tänä siirtymäaikana kiinteistörekisteri on osa kiinteistötietojärjestelmää.

Koska siirtymäaikana voi tulla esille myös 16 §:n 3 momentissa tarkoitettua hautapaikkaa koskevan merkinnän tekeminen kiinteistötietojärjestelmään, valiokunta ehdottaa selkeyden vuoksi säädettävän lain 28 §:n 6 momentin (hallituksen esityksen 28 §:n 7 momentti) loppuun lisättäväksi seuraavat kaksi virkettä: "*Jos tällainen merkintä tulee tehtäväksi ennen 1 päivää kesäkuuta 2005, merkintä tehdään kiinteistörekisteriin asianomaisen rekisteriyksikön kohdalle. Lääninhallituksen tulee ilmoittaa kiinteistörekisterin pitäjälle merkinnän tekemistä varten tarpeelliset tiedot.*"

Säättämisjärjestys

Perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 71/2002 vp mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksityksessä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Hautaustoimilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 ja 2 §
(Kuten HE)

2 luku

Evangelis-luterilaisen kirkon seurakuntien tai seurakuntayhtymien ylläpitämät hautaus- maat

3—6 §
(Kuten HE)

3 luku

Muut hautausmaat

7 §
(Kuten HE)

8 §

*Rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta taikka
muu rekisteröity yhteisö tai säätiö hautausmaan
ylläpitäjänä*

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Lääninhallitus voi määrääjäksi tai toistaiseksi kieltää hautaamasta tässä pykälässä tarkoitettuun hautausmaahan, jos hakija on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet luvan myöntämiseen, tai jos toiminnassa (*poist.*) rikotaan *olennaisella tavalla* tämän lain säännöksiä tai lupaehtoja.

4 luku

Hautausmaakiinteistö

9 §
(Kuten HE)

10 §

Ilmoitukset lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin

(1 mom. kuten HE)

Edellä 3 ja 7 §:ssä tarkoitetun hautausmaan ylläpitäjän on ilmoitettava *maakaaren 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettulle* kirjaamisviranomaiselle päätöksestä, joka koskee hautausmaan perustamista sen omistamalle kiinteistölle. Sama koskee päätöstä hautausmaan perustamisesta 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun *vuokra- tai muun käyttöoikeuden* nojalla hallitulle kiinteistölle. Milloin hautausmaan ylläpitoon on myönnetty 8 §:n mukainen lupa, lääninhallituksen on tehtävä *maakaaren 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettulle* kirjaamisviranomaiselle ilmoitus siitä kiinteistöstä tai 9 §:n 1 momentissa tarkoitetusta oikeudesta, jota lupapäätös koskee. Alistettavasta päätöksestä ilmoitus tehdään sen jälkeen, kun alistusviranomaisen on ratkaissut asian.

Jos kiinteistönmuodostamistoimituksessa muodostetaan hautausmaakäytössä oleva kiinteistö, toimitusinsinöörin on tehtävä tätä koskeva ilmoitus *maakaaren 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettulle* kirjaamisviranomaiselle toimituksen saatua lainvoiman.

Vallintarajoitusta koskeva kirjaus poistetaan, kun *maakaaren 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettulle* kirjaamisviranomaiselle toimitetaan selvitys siitä, että hautausmaa on lakkautettu 15 §:n mukaisesti.

5 luku

**Hautaoikeus sekä hautausmaan hoitaminen
ja lakkauttaminen**

11—13 §
(Kuten HE)

14 §

Hautamuistomerkit

Hautaoikeuden haltija päättää haudalle sijoitettavista hautakivistä ja muista muistomerkeistä. *Muistomerkin tulee olla hautausmaan yleiskuvaan sopiva eikä se saa loukata vainajan muistoa tai hautausmaan arvokkuutta. Muistomerkin hyväksyy hautausmaan ylläpitäjä.*

(2 mom. kuten HE)

Hautaoikeuden lakattua hautausmaan ylläpitäjän tulee tarjota hautaoikeuden haltijalle *tilaisuus* poistaa hautamuistomerkki, jollei hautausmaan ylläpitäjä erityisestä syystä päätä pitää muistomerkistä huolta hautaoikeuden lakkaamisen jälkeen. *Jos hautamuistomerkkiä ei ole poistettu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hautaoikeuden haltijalle on varattu tilaisuus sen poistamiseen, hautamuistomerkki siirtyy hautausmaan ylläpitäjälle vastikkeetta.*

15 §
(Kuten HE)

6 luku

Yksityinen hauta

16 §

Yksityisen haudan perustaminen

Lääninhallitus voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää luvan perustaa yksityinen hauta nimetyn vainajan hautaamiseen *hautaus-tarkoitukseen sopivaan paikkaan*. Yksityisen haudan paikka tulee selvästi merkitä.

(2 mom. kuten HE)

Yksityisestä haudasta on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä 2 §:ssä, 8 §:n 2 momentissa, 13 §:n 1 momentissa sekä 15 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään sekä terveydensuojelulaissa ja sen nojalla hautaamisesta säädetään. Lääninhallituksen on huolehdittava yksityistä hautaa koskevan merkinnän tekemisestä kiinteistötietojärjestelmään asianomaisen *kiinteistörekisteriyksikön* kohdalle. Merkintä poistetaan, kun yksityinen hauta on lakkautettu.

7 luku

Krematorio ja vainajan tuhkaaminen

17 §

Krematorion perustaminen

Lääninhallitus voi myöntää 3 ja 7 §:ssä tarkoitettulle julkisyhteisölle ja 8 §:ssä tarkoitettulle (*poist.*) yhteisölle tai säätiölle luvan ylläpitää krematoriota.

(2—4 mom. kuten HE)

18 §

Tuhkan luovuttaminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Krematorion ylläpitäjän on tuhkan luovuttamiseen liittyvässä toiminnassa noudatettava, mitä *hallintolaissa (/2003) (poist.)* ja kielilaisissa (*/2003*) sekä *laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)* säädetään.

19—21 §
(Kuten HE)

8 luku

Erinäiset säännökset

22—24 §
(Kuten HE)

25 §

Katastrofeissa kuolleiden hautaaminen

Sodissa, luonnonkatastrofeissa, suuronnettomuuksissa, *vakavissa* epidemioissa tai muissa vastaavissa olosuhteissa kuolleiden hautaamisessa voidaan poiketa tämän lain säännöksistä, jos olosuhteet sitä välttämättä edellyttävät.

26 ja 27 §
(Kuten HE)

28 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

(4 mom. *poist.*)

(4 ja 5 mom. kuten HE:n 5 ja 6 mom.)

Tämän lain voimaan tullessa käytössä olevasta yksityisestä haudasta voi lääninhallitus tehdä 16 §:n 3 momentissa tarkoitetun merkinnän kiinteistötietojärjestelmään. *Jos tällainen merkintä tulee tehtäväksi ennen 1 päivää kesäkuuta 2005, merkintä tehdään kiinteistörekisteriin asianomaisen rekisteriyksikön kohdalle. Lääninhallituksen tulee ilmoittaa kiinteistörekisterin pitäjälle merkinnän tekemistä varten tarpeelliset tiedot.* (6 mom. HE:n 7 mom.)

(7 mom. kuten HE:n 8 mom.)

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Pertti Turtiainen /vas
jäs. Janina Andersson /vihr
Nils-Anders Granvik /r
Rakel Hiltunen /sd
Valto Koski /sd
Esko Kurvinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd

Paula Lehtomäki /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Heli Paasio /sd
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Pekka Ravi /kok
Petri Salo /kok
Arto Seppälä /sd
Marja Tiura /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.

HaVM 21/2002 vp — HE 204/2002 vp